

Переселенці: життя до і під час COVID-19

Зовнішнє експертне онлайн дослідження потреб внутрішньо переміщених осіб у період карантину, запровадженого через пандемію COVID-19 та в умовах виходу з нього

РЕЗЮМЕ ЗВІТУ

Зовнішнє експертне онлайн дослідження потреб внутрішньо переміщених осіб у період карантину, запровадженого через пандемію COVID-19, та в умовах виходу з нього, було проведено БО БФ «Стабілізешен Суппорт Сервісез» у співпраці з агенцією «ІнМайнд Аналітікс» у травні-червні 2020 р у Луганській, Донецькій, Харківській та Запорізькій областях.

Методологія складалася з якісного етапу (4 онлайн фокус-групові дискусії з експертами) та кількісного етапу (148 експертних інтерв'ю). 51% респондентів є внутрішньо переміщеними особами. Опитані мали ретроспективно описати ситуацію до карантину і пандемії, і окреслити, що відтоді змінилося.

Дослідження — це частина проєкту «Посилення участі внутрішньо переміщених осіб у демократичних процесах місцевого самоврядування». Його реалізує БО БФ «Стабілізешен суппорт сервісез» за підтримки Фонду сприяння демократії Посольства США в Україні. Його ціль — сприяння пошуку довгострокових рішень для покращення умов життя ВПО, розширення потенціалу місцевої влади щодо питань інтеграції ВПО через створення та підтримку чотирьох пілотних Рад ВПО, як консультативно — дорадчих органів для переселенців.

ЗАВДАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

- визначити вплив пандемії COVID-19 на соціально-економічний стан, адаптацію та інтеграцію внутрішньо переміщених осіб (ВПО);
- виявити в громадах ресурси для підтримки ВПО;
- визначити проблеми та конфлікти які можуть завадити довгостроковим рішенням для інтеграції переселенців;
- визначити потенційні рішення для виявлених проблем;
- підготувати рекомендації для програм місцевого та національного рівнів.

ОСНОВНІ ВИСНОВКИ ДОСЛІДЖЕННЯ

- Заходи підтримки, запроваджені Кабміном із початком пандемії, частково знизили навантаження на ВПО, однак не змогли повністю компенсувати наслідків загальнонаціонального карантину, відповідного економічного спаду та безробіття.
- Найбільш успішним заходом підтримки експерти/тки називали подовження соціальних виплат та скасування вимог щодо фізичної ідентифікації на час карантину.
- Через втрату роботи або вимушену відпустку під час карантину в багатьох родинах погіршилось економічне становище, що засвідчили 59% опитаних. На думку 49% експертів/ок, ВПО через пандемію зазнали труднощів в оплаті оренди та комунальних послуг.
- 47% опитаних зазначили погіршення емоційно-психологічного стану – посилення тривожності та песимістичних настроїв.
- З початком карантину переселенці **найбільше потерпали** від закриття контрольно-пропускних пунктів в'їзду-виїзду (КПВВ) на лінії розмежування та від безробіття й обмеженого доступу до соціальних виплат. Найбільший вплив саме цього питання на життя ВПО констатували 61% експертів/ок.
- Закриті КПВВ не просто позбавили змоги вільно пересуватися між підконтрольною та непідконтрольною уряду територіями, загострилась проблема розділених сімей, догляду за особами літнього віку та лежачими хворими, доступу до медичних послуг та засобів до існування.
- **До карантину** ключовими проблемами були придбання власного житла (про це заявили 53% експертів/ок), оренда житла (32% експертів/ок), належні житлові умови (27% експертів/ок), економічне становище сімей (45% експертів/ок), працевлаштування (34% експертів/ок). Ці питання під час карантину стали ще більш проблемними.
- ВПО мало знають про наявні програми підтримки у період карантину.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

(зі слів респондентів та фіналізовані експертками БО БФ “Стабілізейшен Суппорт Сервісез”)

ПРОБЛЕМИ З ЖИТЛОМ

- збільшити фінансування програм “Доступне житло”;
- розширити перелік житла, яке можна купити по програмі “Доступне житло”.

ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ТА ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

- програми підтримки малого підприємництва та ФОП, що постраждали в період карантину;
- додатковий соціального захисту родинам з дітьми на період карантину у дошкільних та шкільних навчальних закладах;
- надати місцевим органам влади субвенції на реалізацію програм громадських та інших робіт тимчасового характеру для безробітних осіб.

ПСИХОЛОГІЧНЕ НАВАНТАЖЕННЯ

- створити додаткові місцеві програми психологічної допомоги для ВПО;
- збільшити годин роботи та методологічної підтримки шкільних психологів (після початку навчального процесу);
- затвердити Порядок проведення психологічної реабілітації цивільних осіб, які постраждали внаслідок збройного конфлікту, в тому числі ВПО та членів їх родин.

ЗАКРИТТЯ КПВВ

- забезпечити функціонування усіх контрольних вікон на КПВВ;
- забезпечити належні умови перевезення людей від КПВВ до лінії розмежування та у зворотному напрямку;
- обладнати всі КПВВ пунктами надання першої медичної допомоги;
- забезпечити надання умов обсервації нормальної якості для осіб, які її потребують;
- створити електронну систему відстеження навантаження на КПВВ (дозволить ВПО більш зважено планувати поїздки та оцінювати час, який буде необхідний для проходження КПВВ).

ДОСТУП ДО СОЦІАЛЬНИХ ТА АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ

- провести роз'яснювальну кампанію «Ощадбанку» та ПФУ щодо термінів проведення фізичної ідентифікації;
- продовжити на 3 місяці з дня припинення карантину або обмежувальних заходів, пов'язаних з поширенням коронавірусної хвороби, дію усіх позитивних заходів, що передбачені Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19)», та Постановами Кабінету Міністрів України № 264 та 266 від 08.04.2020;
- рекомендувати органам соціального захисту, пенсійного фонду та АТ “Ощадбанк” визначити окремі дні та години для роботи з ВПО та особами які проживають на тимчасово окупованих територіях та проінформувати про це місцеве населення;
- законодавчо визначити обов'язки органів місцевого самоврядування щодо прийняття програм та/або вжиття заходів направлених на соціальну адаптацію та інтеграцію ВПО
- від'єднати виплату пенсії особами, які проживають на окупованих територіях, від необхідності отримання ними довідки ВПО.